

אומר: אף כל שיש בידו כל דבר.

תנא שנינו בברייתא: אפילו אם יש בידו צרור או קיסם, כי ההחזקה של דבר ביד מסמלת שלטון ושררה.

בעי רב אשי: אם תפש [גירסת רבינו חננאל: תופש] בידו צואה, מהו? האם אסור לדעת רבן שמעון בן גמליאל, או לא.

וצדדי הספק הם: מי אמרינן סמל הוא שבולי עלמא זילו באפיה, זולים הם כנגדו כי כמו צואה, ואסור.

או דילמא, יתכן שבא לסמל להיפך, הוא, מיהו, דמות הצלם היא זו דזיל באפי כולי עלמא כצואה. כלומר, הדמות שעשו ממנה צלם, היא היתה המבוזה, ועשו את הפסל כדי לגנותה, שהיא כצואה כנגד כל העולם. ואיננו צלם עבודת כוכבים.

ומסקינן: תיקו. והאיבעיא לא נפשטה.

מתניתין

המוצא שברי צלמים, הרי אלו מותרין, כי אף כשהיו שלמים, הם ב"ספק" אם עבדום הגויים או לא עבדום, ועתה כשהם שבורים, אף אם תמצא לומר עבדום, יש עליהם "ספק" נוסף, שמא ביטלום הגויים. ולכן הם

במצב של "ספק ספיקא" אם הם אסורים, וכל דבר שאיסורו הוא ספק ספיקא, מותר⁽¹⁰⁾.

[ביטול] עבודה זרה נעשה כאשרה הגוי "מבטל" את אלילו בכך כששוכרו או מקלקלו, וכך היא דרכם של גויים כשהם הקוצפים על אלוהיהם. ומשביטלו הגוי, בטל ממנו איסורו בהנאה].

מצא תבנית יד או תבנית רגל, הרי אלו אמורין, מפני שכיוצא בהן, יד ורגל לבד, נעבד, עובדין אותן הגויים.

גמרא

אמר שמואל: אין צריך לומר שהמשה מדברת דוקא בצלמים סתם, שלא ראינו שעבדום, ולומר שטעם ההיתר הוא משום "ספק" שמא לא עבדום,

אלא אפילו מצא שברי עבודת כוכבים שידוע לנו שהם שברי אלילים, וראינו שעבדום הגויים כשהיו שלמים, גם כן מותרים, לפי שהגויים שומרים היטב על אליליהם עד שמגיע היום שהם כועסים עליהם, שאז הם שוברים אותם וזורקים, ולכן, אם מצא אדם את השברים הללו, לא מסתבר שנאבדו ונשברו מאליהם, אלא יותר מסתבר ששיברום בכוונה, וביטלום⁽¹¹⁾.

סובר שמואל שאף המוצא שברי עבודה זרה, שעליהם יש רק ספק אחד אם ביטלום אם לא, גם כן מותר, כמו שיבואר בגמרא. וכן משמע מדברי המאירי שרש"י כתב כן בתורת "הוה אמינא".

11. כן היא שיטת רש"י לדעת הרמב"ן והר"ן.

ועשירותו, או שתפס המלוכה מעצמו בלי היותו מזרע המלוכה. וכן בעטרה וטבעת. — אלא שהגמרא תופסת לשונות אלו לגנאי, שעושה כן באלומות.

10. כן פירש רש"י את המשנה. וברור שביאור זה הוא רק בתורת "הוה אמינא", כי למסקנא